

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Кафедра соціально-економічної географії та регіонознавства
імені Костянтина Немця

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Декан факультету геології,
географії, рекреації і туризму
Віліна ПЕРЕСАДЬКО
“19 серпня 2024 р.”

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«INTERNATIONAL RESEARCH PROJECTS IN HUMAN GEOGRAPHY
(МІЖНАРОДНІ ДОСЛІДНИЦЬКІ ПРОЕКТИ В СУСПІЛЬНІЙ
ГЕОГРАФІЇ)»
(викладається англійською мовою)

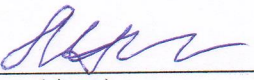
рівень вищої освіти третій (освітньо-науковий)
галузь знань 10 Природничі науки
спеціальність 106 Географія
освітня програма Географія
вид дисципліни вибіркова
факультет геології, географії, рекреації і туризму

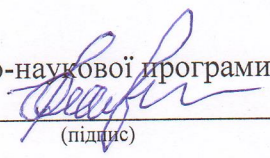
2024/2025 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету географії, геології, рекреації і туризму
Протокол № 8 від «26» серпня 2024 р.

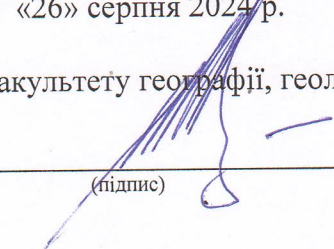
РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: д. геогр. наук, професор Костянтин МЕЗЕНЦЕВ

Програму схвалено на засіданні кафедри соціально-економічної географії і регіоналістики імені Костянтин Немця
Протокол № 9 від «26» серпня 2024 р.

Завідувач кафедри Людмила НЕМЕЦЬ
(підпис)

Програму погоджено з гарантом освітньо-наукової програми «Географія»
Гарант освітньо-наукової програми Катерина СЕГІДА
(підпис)

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету географії, геології, рекреації і туризму
Протокол № 7 від «26» серпня 2024 р.

Голова науково-методичної комісії факультету географії, геології, рекреації і туризму
 Олександр ЖЕМЕРОВ
(підпис)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «International research projects in Human Geography (міжнародні дослідницькі проекти в суспільній географії)» складена відповідно до освітньо-наукової програми підготовки докторів філософії спеціальності 106 Географія освітньо-наукової програми «Географія».

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. **Метою** викладання навчальної дисципліни є формування у аспірантів теоретичних знань і практичних навичок, необхідних для ідентифікації, планування, імплементації та оцінки дослідницьких проектів географічної спрямованості.

1.2. Основними **завданнями** вивчення дисципліни є

- розглянути методологічні засади управління дослідницькими проектами та проектного менеджменту;
- визначити основні підходи до класифікації, планування та виконання дослідницьких проектів;
- з'ясувати алгоритм окремих методик управління міжнародними дослідницькими проектами на різних етапах;
- визначити особливості підготовки та управління міжнародними дослідницькими проектами суспільно-географічної спрямованості;
- розглянути конкретні приклади реалізації міжнародних проектів у сфері урбаністики та регіонального розвитку.

1.3. **Кількість кредитів – 6.**

1.4. **Кількість годин – 180.**

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Вибіркова	
денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	
2-й	
Семестр	
3-й	
Лекції	
18 год.	
Практичні заняття	
9 год.	
Семінарські заняття	
9 год.	
Самостійна робота	
144 год.	

1.6. Заплановані результати навчання:

формування загальних та фахових компетентностей: набуття універсальних знань та навичок підготовки, реалізації та управління дослідницькими проектами, зокрема, визначення наукової проблеми та дослідницьких питань; застосування сучасних інформаційних технологій у науковій діяльності; здатність генерувати нові ідеї (креативність); здатність до ділових комунікацій у професійній сфері, знання основ менеджменту, етики ділового спілкування, навички роботи в команді.

Знати: сутність і підходи до управління дослідницькими проектами; зміст та основні процедури з ідентифікації дослідницького проекту; зміст та основні процедури з підготовки та планування міжнародного дослідницького проекту; зміст та основні процедури з імплементації та моніторингу міжнародного дослідницького проекту; зміст та основні процедури з оцінки міжнародного дослідницького проекту; специфіку управління суспільно-географічними дослідницькими проектами; методологію управління міжнародними дослідницькими проектами в галузі урбаністики та регіонального розвитку; ключові проблеми, що виникають в процесі підготовки, реалізації та управління суспільно-географічними дослідницькими проектами;

Вміти: визначати проблему, на розв'язання якої має бути спрямований дослідницький проект; здійснювати управління якістю проекту, аналізувати «трикутник управління проектом»; будувати діаграму Ганта; створювати команду дослідницького проекту, здійснювати розподіл функцій між учасниками проекту, контролювати їх виконання.

Брати на себе функції лідера проекту.

2. 2. Тематичний план навчальної дисципліни

Тема 1. Методологія управління міжнародним дослідницьким проектом

Лекція 1. Вступ до управління дослідницькими проектами. Дослідницький проект та специфіка проектної діяльності. Система управління проектами. Фази життєвого дослідницького циклу проекту. Структура, середовище та учасники дослідницького проекту.

Лекція 2. Ідентифікація дослідницького проекту. Аналіз «ринку ідей». Обґрунтування доцільності (релевантності) проекту. Визначення дослідницької ніші (research gap). Пропозиція варіантів проекту. Фільтрація варіантів.

Пошук, підбір зарубіжних партнерів. Формування команди проекту. Лідер дослідницького проекту.

Лекція 3. Підготовка та планування міжнародного дослідницького проекту.

Розробка проектної пропозиції. Огляд літератури як аргументація наукової значимості проекту. Оцінка найновіших досягнень (state-of-the-art). Визначення бенефіціарів проекту.

Визначення очікуваних результатів проекту. Розробка дерева проблем (дерева очікуваних результатів, objectives tree). Outputs vs. outcomes.

Змістовна структура проекту. Work Breakdown Structure (структура декомпозиції робіт). «Правило 100%». «Емпіричне (практичне) правило» («правило великого пальця», «rule of thumb»). Тематичні блоки робіт (work packages, WP). «Ключові віхи проекту» (milestones).

Планування реалізації проекту. Планування ресурсів. Фінансове планування за проектом. Розробка бюджету проекту. Кадрове планування за проектом. Створення проектної команди. Календарне планування проекту. Способи відображення календарного

плану: табличний та діаграмний. Діаграма Ганта.

Лекція 4. Імплементация та моніторинг міжнародного дослідницького проекту.

Участь в міжнародному конкурсі дослідницьких проектів. Подання проектної заявки. Експертна оцінка проектів. Підписання контракту на виконання міжнародного дослідницького проекту.

Перша зустріч учасників проекту (kick-off meeting). Регулярні зустрічі. Організація та проведення міжнародних воркшопів. Організація та проведення докторських шкіл. Організація та проведення міжнародних конференцій.

Проект-менеджер, його функції. Проектні ризики. Причини внесення змін та оцінка наслідків. Управління конфліктами.

Лекція 5. Оцінка міжнародного дослідницького проекту. Технологія оцінки проектної діяльності. Управління забезпеченням якості проекту. «Трикутник управління проектом»: змістовні рамки, час, вартість.

Оцінка звітної документації. Проміжні та заключні звіти. Науковий звіт. Фінансовий звіт.

Тема 2. Особливості міжнародних дослідницьких проектів суспільно-географічного спрямування

Лекція 1. Специфіка суспільно-географічних дослідницьких проектів. Міждисциплінарний характер сучасних міжнародних дослідницьких проектів. Роль фахівців з суспільної географії у міжнародних дослідницьких проектах. Пошук «наукової ніші» суспільно-географічного спрямування. Просторовий вимір сучасних дослідницьких проблем.

Лекція 2. Міжнародні дослідницькі проекти у сфері урбаністики та регіонального розвитку. Міжнародні дослідницькі проекти у сфері планетарної урбанізації, джентрифікації, субурбанізації. Міжнародні дослідницькі проекти з проблем міграцій. Міжнародні дослідницькі проекти з проблем міської геополітики. Міжнародні дослідницькі проекти з проблем міського та регіонального планування.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		л	п	сем	інд	ср		л	п	сем	інд	ср
Тема 1. Методологія управління міжнародним дослідницьким проектом	90	10	7	3		712						
Тема 2. Особливості міжнародних дослідницьких проектів суспільно-географічного спрямування	90	8	2	6		72						
Усього годин	180	18	9	9		144						

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Аналіз «ринку ідей». Обґрунтування доцільності міжнародного дослідницького проекту.	2
2	Розробка проектної пропозиції: огляд літератури.	2
3	Розробка проектної пропозиції: побудова дерева очікуваних результатів	2
4	Розробка структури декомпозиції робіт (Work Breakdown Structure) міжнародного дослідницького проекту. Специфіка формування work packages дослідницького проекту в суспільній географії.	2
5	Календарне планування дослідницького проекту. Побудова діаграми Ганта для міжнародного дослідницького проекту суспільно-географічної спрямованості.	1
<i>Разом</i>		9

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Підготовка, реалізація та управління дослідницьким проектом як інноваційна діяльність. Фази життєвого циклу проекту.	1
2	Команда міжнародного дослідницького проекту. Роль team-лідерів та проект-менеджерів.	1
3	Методологія оцінки реалізації проекту. Якість виконання проекту. «Трикутник управління проектом».	1
4	Роль фахівців з суспільної географії у міжнародних дослідницьких проектах. Участь географів в актуальних дослідницьких проектах.	1
5	Міжнародні конкурси дослідницьких проектів: ніша суспільної географії.	1
6	Міжнародні дослідницькі проекти у сфері міського розвитку: характеристика прикладів.	2
7	Міжнародні дослідницькі проекти у сфері регіонального розвитку: характеристика прикладів.	2
<i>Разом</i>		9

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Опрацювання теми: Обґрунтування інноваційності проекту. Оцінка наукової новизни дослідницької ідеї.	18
2	Опрацювання теми: Вибір дослідницької мети проекту. Фундаментальні дослідження: тестування концепції, розвиток концепції, розробка нової концепції. Прикладні дослідження. Особливості вибору дослідницької методи проекту суспільно-географічної спрямованості.	18
3	Опрацювання теми: Оцінка досяжності проекту. Оцінка ризиків виконання проекту. Технічні можливості. Економічні можливості.	18

	Оцінка стійкості проекту.	
4	Опрацювання теми: Контроль як основа управління проектною діяльністю. Контроль виконання змістовних завдань. Контроль використання бюджету проекту. Контроль виконання календарного плану.	18
5	Опрацювання теми: Міжнародні дослідницькі проекти, пов'язані з розвитком туризму, рекреаційним природокористуванням, сталим розвитком міст та регіонів.	24
6	Опрацювання теми: Міжнародні дослідницькі проекти з проблем нерівномірності регіонального розвитку, процесів периферизації.	24
7	Розробка власної проектної пропозиції. Визначення міжнародного конкурсу проектів, огляд літератури, пошук іноземним партнерів. Обґрунтування тематики дослідження, змістовної структури проекту. Визначення фінансового та кадрового забезпечення. Розробка календарного плану реалізації проекту. Оцінка ризиків невиконання проекту.	24
<i>Разом</i>		<i>144</i>

7. Індивідуальне завдання

Не передбачено

8. Методи контролю

Система контролю передбачає проведення різних форм контролю, серед яких поточний і підсумковий. Поточний контроль роботи студентів включає оцінку за практичні і семінарські заняття, самостійну роботу. Підсумковий контроль здійснюється у формі заліку.

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання			Залікова робота	Сума
Тема 1	Тема 2	Разом		
30	30	60	40	100

Практичне заняття – 5 балів

- 0 балів – робота не виконана;
- 1-2 бали – завдання виконані частково, містять суттєві помилки, знання поверхові, висновки не аргументовані;
- 3-4 бали – завдання виконані повністю, містять несуттєві недоліки, рівень знань достатній;
- 5 балів – захист роботи на високому рівні

Семінарське заняття – 5 балів:

- 0 балів – завдання не виконані;
- 1-2 бали – часткові доповнення;
- 3-4 бали – виступ, участь в дискусії, що містять несуттєві недоліки, рівень знань достатній;
- 5 балів – виступ та участь у дискусії на високому рівні

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
90 – 100	зараховано
70-89	
50-69	
1-49	не зараховано

10. Рекомендована література:

1. Bell M. Effective & Efficient Project Management: A simple approach to structuring, running and making projects successful. Simple Improvement Ltd.
2. Hyttinen K. Project Management Handbook. IECEU-project, 2017. 37 p.
3. Project management handbook: A working tool for project managers. – Basel: Novartis Foundation for Sustainable Development, 2013. 36 p.
4. Батенко Л. П., Загородніх О. А., Ліщинська В. В. Управління проектами: Навч. посіб. – К.: КНЕУ, 2003. – 231 с.
5. Дей О. Управління науковими проектами: Особливості написання успішної заявки на грант // Міжнародний юридичний вісник: збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. Вип. 1 (3) 2016. – С. 212-215.
6. Довгань Л.Є., Мохонько Г.А., Малик І.П. Управління проектами: навч. посібник. – К.: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2017. – 420 с.
7. Кобиляцький Л. С. Управління проектами: навч. посіб. – К.: МАУП, 2002. – 198 с.
8. Морозов В.В., Чередніченко А.М., Шпильова Т.І. Формування, управління та розвиток команди проекту. – Київ: Таксон, 2009. – 461с.
9. Ноздріна Л. В., Ящук В. І., Полотай О. І. Управління проектами: Підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 432 с.
10. Рижиков В. С., Єрфорт І. Ю., Єрфорт О. Ю. Управління проектами. – Краматорськ. ДДМА, 2008. – 148с.
11. Словник-довідник з питань управління проектами / За ред. Бушуева С. Д.. – К.: Видавничий дім “Деловая Украина”, 2001. – 640 с.
12. Тарасюк Г. М. Управління проектами: навч. посібник. – К.: Каравелла, 2004. – 334с.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті (веб-сайти та веб-сторінки міжнародних дослідницьких проектів суспільно-географічної спрямованості)

1. Urban Reconfiguration in Post-Soviet Space [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://leibniz-ifl.de/en/research/research-topics/multiple-geographies-of-regional-and-local-development/project/urban-reconfiguration-in-post-soviet-space-iraurban>
2. Migration between Eastern Partners (Belarus, Georgia, Ukraine, Moldova) and the Visegrad Countries [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.eastmig.mtafki.hu/results.html>

3. Ambiguous suburban spaces: Comparative analysis of local trajectories and changing everyday practices [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.socialgeography.at/index.php/en/research/projects>
4. Ukrainian geopolitical fault-line cities: urban identities, geopolitics and urban policy [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.geokyiv.org/en/ukrgeopol>
5. Ukraine's hidden tragedy: understanding the outcomes of population displacement from the country's war torn regions [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://idpukraine.com>
6. Accommodation of Regional Diversity in Ukraine [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://blogg.hioa.no/ardu/category/about-the-project/>
7. Public Transport as Public Space in European Cities: Narrating, Experiencing, Contesting [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://leibniz-ifl.de/en/research/research-topics/mobilities-and-migration/project/public-transport-as-public-space-in-european-cities-narrating-experiencing-contesting-putspace>
8. The Urbicide of Beirut: Geographical Perspectives on war and cities [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [https://pure.royalholloway.ac.uk/portal/en/projects/the-urbicide-of-beirut-geographical-perspectives-on-war-and-cities\(f2ddcc07-5ba4-45d5-9a69-efc1b205a5d8\).html](https://pure.royalholloway.ac.uk/portal/en/projects/the-urbicide-of-beirut-geographical-perspectives-on-war-and-cities(f2ddcc07-5ba4-45d5-9a69-efc1b205a5d8).html)
9. Transformation and Transnationalization of state spaces: Geo-politics of borders, mobilities and planning in the Arctic [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.oulu.fi/eudaimonia/node/50072>
10. The everyday experiences of young refugees and asylumseekers in public spaces [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://leibniz-ifl.de/en/research/research-topics/geographies-of-belonging-and-difference/project/the-everyday-experiences-of-young-refugees-and-asylumseekers-in-public-spaces-eyerasps>